5. రామదాసు మళ్ళీ పుట్టాడు

"బ్యూటిఫుల్, బాలాజీ, సింప్లీబ్యూటిఫుల్" బైనాక్యులర్స్‌తో తనివితీరా కొండ కిందినుంచి కనబడ్డ దృశ్యాన్ని చూసి అంది జోతి. ముందున్న బండమీదినుంచి కాలుతీసి చదునుగా ఉన్నచోట వెయ్యబోయి, తూలింది. బాలాజీ వెనకనుంచి ఆమె నడుం మీద రెండుచేతులూ వేసి పడిపోకుండా ఆపాడు. 'సారీ' అన్నాడు.

"నాటెటాల్ .... థాంక్యు, మీరు పట్టుకోకపోతే పదహారు వందల రూపాయల బైనాక్యులర్స్ బండలపాలై నాశనమయ్యేది."

బాలాజీ అనుభవం వున్న గిరిజనుడిలా చకచకా కొండదిగి పోతూ వుంటే అతని పరుగు అందుకోలేక "ఉండండి మరీ"- అని గునుస్తూ మొదట అతని భుజాన్నీ, తరవాత అతని చేతినీ పట్టుకుని దిగింది.

రైల్వే లైను వెయ్యడానికని కొండసానువులో నేల కొంత చదును చేసేరు. అక్కడికి చేరేసరికి అతని మోచేతికి ఆమె మోచెయ్యి పెనవేసుకుని ఆకలీ అనుభవం సమపాళ్ళలో వున్న ప్రేమికుల్లా కనబడ్డారు.

అక్కడ జలలోంచి పడుతున్న నీళ్ళు తాగారిద్దరూనూ. "అబ్బ, ఐస్ కూల్డ్ వాటర్ కన్నా చల్లగా వున్నాయి" అంది జోతి.

"ఈ టన్నెల్లోంచి అవతలి వేపుకి వెడితే అక్కడొక అత్యద్భుతమైన వంతెన ఉంది. అది చూడాలి నువ్వు. ఓపికుంటే నడు" అన్నాడు బాలాజీ, లైను మీద కొంతదూరం జోతిని నడిపించి.

"టన్నెల్ పొడవు" అన్న అంకెచూసి "మైగాడ్, రెండువందల మూడు మీటర్లా? అంటే వొక ఫర్లాంగుంటుందా?" అంది జోతి ఆ అంకెమీద వేలు పెట్టి.

"ఈ లైనుమీద ఈ శెక్షన్‌లో వున్న సొరంగాలు మొత్తం నలభై అయిదనుకొంటాను. అందులో వొకటేం-ఎనిమిది వందల యాభైమీటర్ల పొడవుంది తెలుసా!..... అంటే, దగ్గిర దగ్గిర నాలుగున్నర ఫర్లాంగులన్నమాట."

"అంతా చీకటే?"

"ఆ. అంతా చీకటే అవ్వలసింది. కాని, అదృష్టవశాత్తు సొరంగం ఓ రెండు చోట్ల మరీ కొండ మధ్య నుంచి కాకుండా వొడ్డుకి; పది, పదిహేనడుగుల దూరంలో వెళ్ళడం తటస్థించింది. ఆ రెండుచోట్లా ట్రాక్ మీదికి వెలుతురు పడేటట్టుగా మిగిలిన కొండభాగాన్ని పగలగొట్టి సబ్ టన్నెల్స్ ఏర్పాటుచేసేరు."

"ఇప్పుడీ రెండువందల మూడు మీటర్ల టన్నెల్లో అలాంటి వెంటిలేటర్స్ లేవా?"

"ఊఁహూ.... లేవు - ఇంకా నయమే మరి కొంచెం అవతల నాలుగు వందల పదిహేను మీటర్ల టన్నెలొకటుంది. అందులోనూ లేదు, అంటే రెండు ఫర్లాంగుల మేర అందులోంచి మనుషులు కటికచీకటిలో అంతా రాతిగాలిపీలుస్తూ వెళ్ళాలన్నమాట."

"రాతిగాలే కదా. అందువల్ల ప్రమాదమేమీ లేదుగా."

"జియాలజీ చదివావు కనక నువ్వలాగే అంటావు. కాని, ఆ సొరంగం నిర్మాణం జరిగిన నాటినుంచి నేటి వరకు - అంటే అయిదేళ్ళపాటు... ఆ రెండు ఫర్లాంగుల మేర ఏర్పరచిన నేల మీద ఒక్క చుక్క అయినా నీరు పడలేదు. నీరుపడిన నేల మీంచి వచ్చే అరోమా - స్మెల్లాఫ్ ది సాయిల్.... తియ్యగా ఉంటుంది కదా. ఆ తీపి అక్కడ వుండదు."

"అయ్య బాబోయ్. ఏమిటా చప్పుడు. మన ముందునుంచి రైలు గానీ వస్తోందేమిటి, కొంపదీసి - అయ్యో ఇక్కడ చిక్కుపడిపోయామే ఎలాగ?"

"ఏం ఫరవాలేదు జోతీ; రైలొస్తే మంచిదే. కొంత లైటింగ్ వస్తుంది."

"లైటింగ్ వెనకనుంచొస్తే బావుండును. ముందునుంచి కళ్ళలోపడి ఒకటే గ్లేర్ - ఎదరేముందో కనబడి చావటం లేదు."

"గాభరాపడకు .... నువ్వు ఆ బండమీదికెక్కు. నేనిటువేపు ఈ బండమీది కెక్కిపోతాను. - ఊఁ, త్వరగా!..... అమ్మయ్య, నుంచునేవుండు. రాతి వైపు వంగో; అంతేగాని రైలువేపు వంగకు...... తెల్సిందా? ఓ.కే.... సీయూ."

ఆ రైలు పూర్తిగా వెళ్ళిపోయేలోగా భయంకరమైన ఒంటరితనం అనుభవించింది జోతి. బాలాజీ కూడా ఈ బండమీదికే ఎందుకెక్కేడు కాదు..... ప్రాణంలేని నలభై ఏడు వ్యాగన్లు డబ్‌డబ్‌మని ధన్ ధన్ మని వికారంగా చప్పుళ్ళు చేస్తే చివర్ని వున్న పాసింజర్ బోగీలోంచి ఎవరో తననిచూసి ఏదో పాటలాంటి అరుపు.... గార్డు అనుమానంగా చూసినట్టయింది - వెనకాల వున్న ఇంజన్‌లోంచి తెల్లపాంటూ, ఎర్రచొక్కా, తెల్లటోపీ ధరించిన నడికారు మనిషి మాత్రం "టాటా" చెప్పేడు. "ఇద్దరం కలిసి ఒకే దగ్గిర నిలబడుంటే యెంత బావుండేదో" అనుకుంది జోతి.

మళ్ళా భయంకరమైన చీకటి -

బాలాజీ ఒక్క చెయ్యే అందించాడు. తడుముకుని రెండో చెయ్యి అందుకుని, చంటిపిల్లలా అతన్ని కరుచుకుంది; ఆర్కియాలజీతో మాస్టర్ డిగ్రీకి చదువుతున్న మిస్ జోతి పవన్‌కుమార్ చౌధురి. "గొప్పగా వుంది. బాలాజీ! క్వయిట్ థ్రిల్లింగ్!"

"అవును, థ్రిల్లింగే, ఇంకా అప్పుడే ఏం చూశావు? అని. కౌగిట్లోంచి ఆమెని ట్రాక్ మీదికి మధ్యగా దింపుతూ అన్నాడు బాలాజీ "కొంచెం త్వరగా నడు నీకో మాంచి అద్భుతం చూపిస్తాను!" అని, ఇంతసేపూ నడిచిన వేగానికి నాలుగింతలుండే వేగంతో జోతి చెయ్యి పట్టుకుని పరుగెత్తించాడు.

బాలాజీ చెప్పేడు కనక అది అద్భుతమే అయ్యుంటుందన్న నమ్మకంతో ఉత్కంఠ పెంచుకుని జోరుగా, తన్నుకుంటున్న రాళ్ళను ఏమీ లెక్కచెయ్యకుండా నడిచి సొరంగం దాటేసి, అక్కడ లెవెల్ రాయి ఒకటుంటే దానిమీద కూర్చుండిపోయింది జోతి, ఆయాసంతో రొప్పుతూ.

"అటుచూ, డటు చూడు!"

ఆ వేలికి తిన్నగా ఒక పెద్ద రైలు, ఎదురుగా పరుచుకుని వున్న కొండ స్లోపు మీదుగా, ఇప్పుడు వెళ్ళిన రైలుకి అభిముఖదిశలో పరుగెడుతోంది.

"ఆ లైన్ ఎక్కడికెడుతోంది మరి?"

"అదే, నేను చూపిస్తానన్న అద్భుతం.... ఆ రైలూ, ఇప్పుడు మనం టన్నెల్లో ఉండగా ఇటువేపు వెళ్ళిన రైలూ ఒక్కటే; ఆ లైనూ ఈ లైనూ ఒక్కటే. అంటే ఈ సొరంగం గుండా. 'ఎస్' ఆకారం గల ఈ కొండని కొంత దాటి, అక్కడ సొరంగం తవ్వడం కూడా అసాధ్యం అయినందువల్ల మళ్ళా స్లోపు మీద వెడుతోందన్నమాట రైలు. అర్థమైందా?

అర్థం కాకపోయేదే..... కాని ఆఖర్న వున్న ఇంజన్‌లోంచి ఇందాక తనకి "టాటా" చెప్పిన తెల్ల ప్యాంటూ ఎఱ్ఱచొక్కా టోపీ - దానికి ముందు గార్డుపెట్టె - దానికి ముందు పాసింజర్ బోగీ... ...

మైమరచి, ఎన్నడూ రైలే చూడని దాన్లా అలా చూస్తూ కూర్చుండిపోయింది జోతి.

చూసింది రైలే అయినా స్మృతిపథంలో మెదిలినవి మాత్రం మానవుడు నిర్మించిన ఈ మహత్తరమైన రైల్వేలైను. ఈ లైన్ సందర్శనం ద్వారా తన కిప్పటిదాకా కనబడ్డ చిత్ర విచిత్ర ఆశ్చర్యకర అద్భుత రమణీయ కమనీయ మనోజ్ఞ సుందర దృశ్యాలే.

చూపును అక్కణ్ణుంచిక్కడికి తెచ్చేలోగా, ఒకే కొండ తాలూకు రెండు ముఖాలైన ఆ స్లోపుకీ ఈ స్లోపుకీ మధ్య, విశాలంగా లోతుగా అద్భుతంగా వున్న లోయ కనబడ్డది. ఎంత విశాలమది? అక్కడ బరువయిన రైలు ఇనుపపట్టాల మీద ఆ వేగంతో నడుస్తూ ఉన్నా ఇక్కడికి అంత తక్కువ చప్పుడు వినిపించేటంత! .... ఎంత లోతు? దాదాపు అరవయ్యి, డెబ్బయి అడుగుల ఎత్తుండే తాటి, యూకలిప్టస్, టేకు, ఓకు చెట్ల తలలన్నీ గజిబిజిగా; యూనివర్శిటీ లేడీస్ హాస్టల్‌పై డాబా మీది నుంచి చూసినప్పుడు పక్కని సర్ బి.ఎన్.శర్మ గార్డెన్స్‌లో మిగిలిపోయిన ఖాళీ స్థలాల్లో పిచ్చిగా పెరిగిన పచ్చిగడ్డి మొక్కల్లా కనిపించినంత! మరి ఎంత అద్భుతం - అంటే, దానికి పరిమితీ అవధీ లేదేమో అనిపించేటంత!

"పద. ఆ వంతెన చూద్దాం."

"ఊహూ. కాసేపిక్కడ కూర్చుని వెడదాం" అంది జోతి.

"రెండు లెవెల్ పోస్టులు ఒక దగ్గర వెయ్యరు. మరి నేనెక్కడ కూచోను?"

"మీరూ దీని మీదనే నా పక్కన కూర్చోండి."

చాల్లేదు స్థలం.

"వెలుతురు ఇంకెంతో సేపుండదు. ఇక్కడ పడమటి సూర్యుడికి తూర్పు కనుమలు అడ్డొచ్చి అయిదున్నరకే వెల్తురు మాసిపోతుంది.... నీకు వంతెన చూడాలనుంటే వెంటనే బయల్దేరు.... లేకపోతే వెనక్కి పోదాం."

"అదేం కుదరదు" అని తొక్కి వదిలిన స్ప్రింగులా లేచింది జోతి. సారంగం బయట ఉన్న రైల్ ట్రాక్ ప్రక్కని సన్నటి కాలిదారిగుండా ఒక అర్థకిలో మీటర్ నడిచారిద్దరూనూ". ఇంకా యెక్కడ మీరు చెప్పిన బ్రిడ్జి? అని నాలుగైదు సార్లడిగింది. "ఏం నడవలేకపోతున్నావా" .... "ఇదిగో వచ్చేశాం..." ... "ఆ ఓక్ చెట్లు కనబడుతున్నాయి చూడూ, అక్కడ!" .... "అంత అద్భుతమైన వంతెన కాదనిపించవచ్చు గాని చాలా రోజులు గుర్తుండిపోతుందా దృశ్యం" ... ఇలా చెప్పుకొని తీసుకొచ్చాడు బాలాజీ వెనక నడుస్తున్న జోతిని.

కాలిదారి మీంచి రైల్‌ట్రాక్ ఎక్కాడు బాలాజి. "జాగ్రత్తగా అడుగెయ్యి."

ఒకసారి దిగువకి చూడు, ఆ స్లీపర్ల మధ్య ఖాళీలోంచి!" అన్నాడు బాలాజి.

కళ్ళు తిరిగాయి జోతికి. "బాప్‌రే" అని అడుగు వెనక్కివేసి బాలాజీని పెనవేసుకుంది. అతను నెమ్మదిగా విడిపించుకుని "ఎలావుంది?" అన్నాడు చిరునవ్వుతో.

"అద్భుతం అన్నారు మీరు. అన్యాయం. ఇది భయంకరంగా వుంది!"

ఈమాటూ తనే అతన్ని పట్టుకుని తొంగి తొంగి చూసింది జోతి. అక్కడ ఆ "కింద ప్రవాహం ఏమిటి? ఒక గీతలా వుంది; ఉందాలేదా అన్నట్టు!" అంది.

"తెల్లగా నురుగుంది, చూడు."

"ఔను"

"తెల్లనివన్నీ పాలుకావు." నవ్వి, ఆమెని అక్కణ్నుంచి తప్పించాడు. "అట్టేసేపు చూడకు; కళ్ళు తిరుగుతాయి."

జోతికి కళ్ళు తిరగలేదు. ఆనందంతో చెమ్మగిల్లాయి అంతే.

"ఆ నీళ్ళు పారేచోట నీటిజాలు వెడల్పు రెండుమీటర్లు.... నువ్వు గీతలా ఉందన్నావే. ఆ గీత వెడల్పు ఆరడుగులు! అక్కడ ప్రవాహాన్ని తాత్కాలికంగా ఆపి; దానికింద నాలుగు మీటర్ల పునాది తీసి, ముందుగా పోత పోసి ఉంచుకున్న ఉక్కుస్తంభాన్ని దాంట్లో నిలబెట్టేరు. ఆ స్తంభం పొడుగు; అంటే ఈ వంతెన ఎత్తు - నూటతొంభై రెండు అడుగులు. కనకనే ఆరడుగుల వెడల్పుగల నీటిజాలు నీకో సన్నటిగీతలా కనబడుతోంది."

"ఇదంతా జపాన్‌దేశపు ఇంజనీర్లు కట్టిందేగా."

"అదే. మన దౌర్భాగ్యం. ఏమాత్రం బాగున్నా అదేదో విదేశీ మహిమ అయ్యుంటుందనీ, ఏమాత్రం అపకారం జరిగినా అందులో విదేశీహస్తం వుందని అనెయ్యడం!

... ... సరిగ్గా ఇక్కడ యిమడకపోవచ్చుననుకో; అయినా ఇలాంటిదే ఒక జోకు చెప్తాను - ఆమధ్య ఒక సమాచార శాఖ ఉన్నతాధికారిణి పుష్కరాల సీజన్‌లో ధవళేశ్వరానికొచ్చి ఆనకట్ట, కాలవల సిస్టమ్స్ చూసి బావున్నాయని తెగమెచ్చుకోగా; అక్కడ స్థానిక అధికారి ఒకరు అదంతా కాటన్ దొరగారి చలవ అని విన్నవించుకోడం జరిగింది. దాంతో ఆ ఉన్నతాధికారిణి - "కాటనా? ఎవరాయన? ఇక్కడ కలెక్టర్ చేశాడా?'' అని అడగడంతో చుట్టూ ఉన్న వాళ్ళకి మతులు పోయినంత పనైంది. ఆ "సమాచార'' అధికారిణి చాలాకాలం టీచరుగా పనిచేసి, డి.ఇ.ఓ. అయి, ఇంకా గొప్ప ప్రమోషన్ తెచ్చుకునీ కూడా "కాటన్''గారి పేరూ వివరం ఎన్నడూ వినలేదని రుజువైంది. అంటే ఏమిటన్నమాట. ఆంధ్రుల్లో కొందరు సర్ ఆర్థర్ కాటన్ ఎవరో, చార్లెస్ ఫిలిప్ బ్రౌనెవరో, ఆఖరికి మోక్షగుండం విశ్వేశ్వరయ్య గారెవరో గుర్తుపెట్టుకోకపోయినా ఎంతో ఉన్నతాధికారాలు నిర్వహించగల గుండెనిబ్బరం కలవాళ్ళయి పోతున్నారన్నమాట.''

హఠాత్తుగా అతని వాక్ప్రవాహం ఆగిపోయింది.... వంతెన అవతలి వైపునుంచి గర్ మని చప్పుడు వినపడింది. "భలే. ఏం అదృష్టం'' అన్నాడు. జోతిని ట్రాకమీంచి దింపాడు.

"ఏంటది?''

"ట్రాలీ. అందులో లిఫ్ట్ అడిగి, మనం రైలెక్కవలసిన స్టేషన్‌కి వెళ్ళిపోదాం.''

❖ ❖ ❖

దుర్భరమైన చలిని కేవలం డిపార్ట్‌మెంటల్ కబుర్లతో గడిపారు జోతీ, బాలాజీ. రైల్వే స్టేషన్‌కి సుమారు రెండు వందల అడుగుల దిగువన ఉన్న గ్రామానికి వెళ్ళి; ఉడికించిన పెండలందుంపలూ, కొర్రన్నంతిని, మేకపాలు తాగి; అర్ధరాత్రి వరకు స్టేషన్‌లో రైలుకోసం చూస్తూ గడిపారు. అతి కష్టం మీద రాత్రి పదిగంటలు దాటాక స్టేషన్ వరండాలోంచి లోపలికి ప్రవేశం సంపాదించారు.

"కిరండూల్'' నుంచి ఇనుప ఖనిజం మోసుకొచ్చిన గూడ్స్ రైలు రాత్రి ఒంటిగంటన్నర కొచ్చింది ఆ స్టేషన్‌కి. అందులో ఉన్న ఒక్క పాసింజర్ బోగీలోను కిక్కిరిసి ఉన్నారు జనం. అయినా అందులో వొక బెంగాలీ కుటుంబం ఉన్నట్లు పసిగట్టి బాలాజీ, "వాళ్ళతో మీ భాష మాట్లాడు'' అని మోచేత్తో పొడిచాడు జోతిని. "పని జరగొచ్చు, మనక్కావలసింది వొక్కసీటే... మీవాళ్ళకి భాషాభిమానం మహామెండు కదా'' అంటూ జోతి అతనిని కొట్టబోయినట్టు చేతులడ్డం పెట్టుకున్నాడు.

ఏమైతేనేం. మాట పనిచేసింది. భాష మేలు చేసిపెట్టింది కూడానూ.

❖ ❖ ❖

ఉదయం ఏడు గంటలకి వాల్తేరు 'మార్షలింగ్ యార్డ్' దగ్గిర రైలు ఆగింది. జోతీ,

బాలాజీ రైలు దిగి "మర్రిపాలెం" బస్‌స్టాప్ కొచ్చి, ఇరవై తొమ్మిదో నెంబరు సిటీబస్ వచ్చేలోగా 'డొక్కుటీ' తాగి, బస్‌లో వచ్చి కృష్ణచైతన్య మఠం దగ్గిర దిగారు.

"ఈ ట్రిప్పులో చాలా కష్టపడుంటావు. కాని బాగా ఎంజాయ్ చేసుంటావని కూడా అనుకుంటాను' అన్నాడు బాలాజీ, కెమెరా సంచి అందిస్తూ.

"ఆ మాట వేరే చెప్పాలా? ఎంతో శ్రమపడ్డాం. నిజమే. అయినా ఎంత సాధించాం! ... ఏమాత్రం అలసటా విచారం లేవు నాకు. థాంక్యు వెరి వెరి మచ్.... మరి, ఈ రెండు రోజుల్లో ఫిలింలన్నీ అర్జంటుగా డెవలపింగు ప్రింటింగు చేయించాలి. ఈ జ్ఞాపకాలు తలలోంచి చెదిరిపోకుండా నోట్స్ రాసేసుకోవాలి... సాయంకాలానికల్లా తెచ్చి ఇచ్చేస్తారుగా?"

❖ ❖ ❖

స్నానం చేసి బట్టలు మార్చుకుందో లేదో, వార్డెన్ నుంచి కబురొచ్చింది. "మీ నాన్నగారొచ్చారు. హాస్టల్ ఆఫీసరూమ్‌లో నీకోసం చూస్తూ కూర్చున్నారు. అర్జంటుగా రా" అని.

అప్రయత్నంగా టైమ్ చూసుకుంది జోతి. ఎనిమిదీ నలభై. కాసేపు ఆలస్యమైతే మెస్‌లో టిఫినుండదు. ఈ ఆదివారం క్లాసులేమీ లేవు. అంచేత రాత్రి తీరని నిద్రా నిన్నటి అలసటా ఈ పూట తీర్చుకుందా మనుకుంది.

నాన్నగారొస్తే కారు ఉంటుంది. ఊళ్ళో ఆయన పలకరించగల బెంగాలీ మిత్రులు అయిదారుమంది ఉంటారు. వాళ్ళందరి ఇళ్ళకీ తీసికెడతాడు. ఎక్కడో "బ్రేక్‌ఫాస్ట్". మరెక్కడో "లంచ్". మధ్యలో ధారాపాతంగా 'టీ'లు, 'సనెన్‌సీ' హోటలు దగ్గిర 'ఈస్ట్ పాయింట్ గెస్ట్‌హౌస్'లో దిగుతారు. ఆఖర్న అక్కడికి చేరాలి. అప్పుడు తనని నిజంగా నిండుగా పలకరిస్తాడు. "మరేంటి సంగతులు జోతీ డాళింగ్" అంటూనూ. డాడీకి చాదస్తం. వాల్తేర్ ఇనస్పెక్షన్ కొస్తే ఇరవైనాలుగు గంటలకి మించి ఎన్నడూ ఉండడు. కాని ఆయన వెళ్ళే చోటికల్లా తనూ వెళ్ళవలసిందే.

"కమాన్, జోతి డాళింగ్. ఎలా వున్నావు?"

తండ్రి దగ్గిర చేరి ఆయన కూర్చున్న కుర్చీ చేతిమీద ఆనుకుని బుగ్గ మీద ముద్దు పెట్టింది జోతి. "ఫైన్ డాడీ. ఎప్పుడు దిగావు?"

"నిన్న మెయిల్లో....."

గుండెలో రాయి పడింది జోతికి. ఒక్కసారిగా లేచి నిలబడి, బెదిరించినట్లు వేలు చూపించి, "మరి....?" అని, కోపమో భయమో తెలీకుండా కళ్ళు పెద్దవిచేసి చూసింది.

"చాలా బిజీగా వున్నాను నిన్నంతా. ఫర్గివ్ మి డాళింగ్.... నిజానికి ఇవాళ నిన్ను చూడకుండా ఉండలేక వచ్చేశాను.... సరే; మనకెంతో టైమ్‌లేదు. నువ్వు వెంటనే బయల్దేరాలి. నిన్నొక మంచి ఎక్స్‌కర్షన్ స్పాట్‌కి తీసికెడతాను. మనం ఈ రాత్రికి వైజాగ్ రాలేకపోవచ్చు.

వచ్చినా ఏ పదకొండో, పన్నెండు గంటలో అయిపోవచ్చు.... సరాసరి గెస్టుహౌస్ కెళ్తాం.... సో-ఓ జతబట్టలూ, అత్యవసరమైన వస్తువులూ చిన్నపెట్టెలోనో, బ్యాగ్‌లోనో వేసుకుని రా. మూణ్ణిమిషాల్లో రావాలి!"

జోతి, తను చాలా అలసిపోయివున్నాననీ, రాలేననీ చెబుదామని మాటల కోసం వెతుక్కుంది. వెర్రి అభిమానం డాడీకి. ఎలాంటి బ్రతిమిలాట పెట్టినా అంతకి మించిన ముద్దుచేసీ మొహమాట పెట్టీ లాక్కుపోతాడు....

❖ ❖ ❖

కార్లోనే ఉద్యోగ ధర్మం మొదలుపెట్టాడు, పవన్‌కుమార్ చౌధురి.

ముందుసీట్లో కూర్చున్న డిప్యూటీ ఛీఫ్ ఇంజనీరు, ఇతను ప్రశ్న ఏదైనా అడిగినప్పుడల్లా ఇటువేపు తలతిప్పి సమాధానాలు చెబుతున్నాడు. అలా, నిద్రలోకి జారుకుంది జోతి.

హఠాత్తుగా "లే. డాలింగ్" అన్న తండ్రి మాటకి మెలకువ వచ్చింది. "ఇక్కణ్నుంచి మనం జీపులో వెళ్ళాలి!"

చుట్టూ చూసింది జోతి కారు దిగి. అన్నీ కొండలు చలిగా ఉంది. స్వెట్టరు, మఫ్లరూ, బ్రీఫ్‌కేసులోంచి లాగి ధరించింది.

జీపులో ముందు సీట్లో మధ్యని కూర్చుని "ఎక్కడున్నాం డాడీ. మనం?" అనడిగింది. పవన్‌కుమార్ చౌధురి చిరునవ్వు నవ్వాడు. వెనక సీట్లో కూర్చున్న డిప్యూటీ ఛీఫ్ ఇంజనీర్, "తూర్పు కనుమలంటారే. వాటి తూర్పు అంచున ఉన్నామమ్మా.... మీరు నిద్రపోకండి. మంచి దృశ్యాలు మిస్సయిపోతారు" అన్నాడు.

"ఈ కొండల్లో అద్భుతమైన దృశ్యాలున్నాయి డాడీ."

❖ ❖ ❖

వొచ్చింది వేరే దార్లో అయినా, చేరింది నిన్నటి చోటికే కావడం; జోతికి చెప్పలేనంత విస్మయాన్ని కలిగించింది.

ఆ స్టేషన్‌లో రెండు మోటార్ ట్రాలీలు సిద్ధంగా ఉన్నాయి. స్టేషన్‌మాస్టరు - నిన్న రాత్రి తనకి స్టేషన్‌రూమ్‌లో ఈజీచేర్ ఇచ్చినాయనే - తనని చూసేడు కాని; పరిశీలించి "నిన్నటమ్మాయిలా వుందే" అనుకోడానికిగాని అనడానికి గాని కావలసినంత తీరుబాటుగా లేడు. సైగా తన వేషంలో మార్పు. అయినా జోతి "నమస్కారం సార్" అని తెలుగులో చెప్పింది.

"తమరు ఇనస్పెక్షన్ చెయ్యవలసిన ట్రాక్. ఈ స్టేషనుకి ఇటు రెండున్నర కిలోమీటర్లు. అటు ఒకటిన్నర కిలోమీటర్లూ ఉంది సార్. ముందుగా మనం దక్షిణం వైపు వెడతాం సార్, అట్నుంచి ఖాళీ రైలుబండి ఒకటొస్తుంది గానండి. ఇంకో రెండు గంటల

వరకూ రాద్వార్. ఇట్నుంచి ఒక లోడ్‌బండి వస్తుంది సార్. అయితే అది మనం యిక్కడికి తిరిగి వచ్చాకనే ఈ స్టేషన్ దాటాలని స్టేషన్ స్టాఫ్‌కి చెప్పాం సార్."

"ఓ.కె"

ట్రాలీలు కదిలాయి. నిన్నటి దృశ్యాలు మళ్ళా కనబడ్డాయి. మనసు ముచ్చటపడ్డా మౌనంగానే చూసింది జోతి. టన్నెలు, వంతెన అన్నీ దాటాక 64 కె.ఎం. అని వున్న ఒక రాయి దగ్గర ఆగాయి ట్రాలీలు.

అక్కడ ట్రాలీదిగి, ట్రాక్ దిగి, ఫైల్లోంచి ఒక పెద్ద మ్యాప్ తీసి పట్టుకున్నాడు డిప్యూటీ ఛీఫ్ ఇంజనీర్. కాగితం అంచులు మరెవరో పట్టుకున్నారు.

"ఇది, మొదట ప్రతిపాదించిన మార్గం సార్. అంటే తొలిసారి సర్వే (పరిశీలన) చేసిన మీదట ఆ ఇంజనీర్ ఇచ్చిన రిపోర్టు ప్రకారం సార్. అప్పుడు డి.ఇ.ఎన్. (డివిజనల్ ఇంజనీర్) రామదాసుగారు శెలవులోంచి డ్యూటీకొస్తే ఈ ప్రాజెక్టుకి వేశారు సార్ వార్ని. ఆయన ఈ మార్గాన్ని మళ్ళీ సర్వే చేయించి, మార్చినమార్గం సార్, అంటే ఇప్పుడు నిర్మాణం అయిపోయి మనం ట్రాలీల మీద వొచ్చినది ఇది సార్. ఈ రెండూ ఈ ప్లాన్‌లో వేర్వేరు రంగులలో గుర్తుగా చూపించాం. గమనించండి సార్, మొదటిమార్గం కంటె రెండోది ఏడువందల మీటర్లు పొడుగెక్కువ సార్.

"మళ్ళా లైను నిర్మాణం అరవై నాలుగో కిలోమీటర్ చేరేవేళకి ఆయన, సుఖంగా హాయిగా ఉండే పనిలో వేరేచోట ఉంటూ కూడా, తనంతట తానుగా అడిగి, ఈ ప్రాజెక్టుకి ట్రాన్స్‌ఫర్ కోరుకుని వచ్చారుసార్. అరవయినాలుగు నుంచి అరవయి ఎనిమిది వరకు ఉన్న ఈ "రీచెస్"లో మామూలుగా అయ్యే ఖర్చుకన్నా సుమారు యాభయివేలు అధికంగా ఖర్చవుతుందని ఎస్టిమేట్లు వేసి ఆమోదం పొంది "బిల్సు" పాస్ చేసేరుసార్. అదిసార్, టూకీగా ఆడిట్ వాళ్ళ రిపోర్టు సారాంశం. ఇక మూడో పాయింటు సార్. విడిగా ట్రాక్ నిర్మాణానికి అయిన ఖర్చులో పెరుగుదల సంగతి అలావుంచి, అదనంగా వొచ్చిపడ్డ స్టేషను. దాని నిమిత్తం శాశ్వతంగా తగులుకొనే ఉద్యోగాలూ, క్వార్టర్సు మొదలయిన పద్దుల ద్వారా నిర్వహణ ఛార్జీలు. ఈ వర్క్ తనే ప్రతిపాదించేసి తనే చేయించడానికి రామదాసుగారు సిద్ధపడ్డం. ఇదంతా చూసి ఇందులో ఆయనకి లాభించేదేదో ఉండితీరాలని సి.బి.ఐ. వారు వేలెత్తి చూపిస్తున్నారు సార్. ఆ తరువాత, డివిజనల్ ఇంజినీర్ రామదాసుగారి మీద డిపార్టుమెంటల్‌గా చర్య తీసుకోమనడం, ఆయన్ని సస్పెన్షన్‌లో పెట్టడం అవన్నీ తమకు తెలిసిన విషయాలే సార్."

పవన్‌కుమార్ చౌధురి అవన్నీ క్షుణ్ణంగా తణికీ చేసేడు....

❖ ❖ ❖

స్టేషన్‌లో పవన్‌కుమార్ చౌధురికీ జోతికీ భోజనాలు ఏర్పాటయ్యాయి. కేరియర్ వాల్తేర్ నుంచి ప్రత్యేకంగా నిర్ణయించిన డీజిల్ ఇంజన్‌లో వచ్చింది.

"రిపోర్టులూ, ప్లానులూ చూస్తూంటే విసుగ్గా వుంది. అయినా, జోతిడాళింగ్, తప్పదు. మరొక్కసారి. ఈ ఆడిట్ రిపోర్టు ఆ సి.బి.ఐ. రిపోర్టు అలా చదివి వినిపించమ్మా" అని కూతురికి చెప్పి ఈజీచేర్లో నడుం వాల్చేడు, పవన్‌కుమార్ చౌధురి.

❖ ❖ ❖

అంతసేపూ దీక్షగా చదివి, ఆఖరు వాక్యం మొదట్లో తండ్రివైపు చూసింది జోతి.

"నిద్రపోతున్నట్టుంది" - అనుకుంది.

"డాడీ?"

"ఎస్. డాళింగ్! పూర్తిచెయ్. నేను నిద్రపోవడం లేదు."

"అదికాదు. మనం విశాఖపట్నం ఎలా వెడతాం? ఒచ్చినదారే. అంటే ముందు జీప్‌లోను, తరవాత కార్లోను. అంతేగా."

"అవును, ఏం?"

"ఎన్నిగంటలకి బయలుదేరుతాం?"

"ఓ సారీ!" లేచి కూర్చున్నాడు చౌధురి. "నీకిదంతా యమ బోరింగ్‌గా ఉండుండాలి.....సరే. నా ఇన్స్‌పెక్షన్ అయిపోయిందిగా! .... వెంటనే బయలుదేరదామని చెప్తాను" లేచి నిలబడ్డాడు.

"అదికాదు డాడీ" జోతికూడా లేచి నించుంది. "నా ఉద్దేశం ఏంటంటే - మనం యిద్దరం - అంటే జస్టు మనం యిద్దరమే - అలా వెళ్ళి ఓ గంట సేపు బయట తిరిగిరావచ్చా? లేకపోతే-నీకూడా వొచ్చిన అధికార్లు మనం వెంటనే వైజాగ్ వెళ్ళిపోవాలని పట్టుపడతారా?"

"లేదు. లేదు. గంట కాదు. రెండు గంటలైనా సరే, వాళ్ళు మనం తిరిగొచ్చేవరకు ఇక్కడే కాసుక్కూర్చుంటారు. నో ప్రాబ్లెం!"

❖ ❖ ❖

"ఈ గుహలు. డాడీ - ఇవి వేలకొలది సంవత్సరాల క్రితం ఏర్పడినవి. అయితే, క్రీస్తుపూర్వం - అదీ మూడు, రెండు శతాబ్దాల మధ్య. ఎవరో వీటిని సంస్కరించి, తత్వవేత్తలకు వాసయోగ్యంగా చేసేరు. బౌద్ధసంస్కృతి ప్రభావం కళింగరాజ్యం మీద పడినప్పటి శిల్పాలూ కుడ్య చిత్రాలునూ ఇవి - ఇదిగో, ఈ రాతిపలకమీద శిల్పం చూడు. కనపడీ కనపడనట్టుందనుకొ. అది బుద్ధుడి మహాభి నిష్క్రమణం - "అదిగో అక్కడ బోధివృక్షంలాగా ఎవరో చెక్కారు చూడు! ఇందాక మనం చూసిన గుహలో భిక్షువుల ఆకారాలు, సన్యాసం స్వీకరించేటప్పుడు వాళ్ళు అవలంబించవలసిన విధులూ, సూచనామాత్రంగా శిల్పాల్లో మలచారు చూశావుగా."

"ఎస్.ఎస్. నువ్వు చూపించకపోతే ఇవన్నీ చూడకనే పోదును..... అయినా నువ్వు చూపించడంలో వింత ఏముంది? నీ చదువే ఇది కదా."

"ఇవి ఇక్కడ వుండిపోయినవి. అయితే బౌద్ధమతం వ్యాప్తిలో పరిణతిలో వున్న కాలంలోనివి. కొన్ని అవశేషాలు ఇక్కణ్ణుంచి తీసుకుపోయి నేషనల్ మ్యూజియంలో భద్రపరచారట తెలుసా?

"ఐతే, మీవాళ్ళు రైల్వేలైను ఈ గుహలున్న చోటిని తాకకుండా ఎక్కడో దూరం నుంచి పోయే విధంగా వేసేసి ఉంటే; అత్యంత పురాతత్త్వ ప్రాముఖ్యం గల ఈ స్థలం; అటు రోడ్డు ద్వారా అందుబాటులో ఉండక; ఇటు రైలుద్వారా కూడా చేరలేక మరుగున ఉండిపోయి ఉండేది. ఈ రైలుమార్గం ఎలా వెళ్ళాలి అనే విషయం మీద రెండోసారి సర్వే చేయించినాయన (డివిజనల్ ఇంజినీరు రామదాసో ఎవరో అన్నారు, ఇందాక.) ఈ స్థలాన్ని రైలు ద్వారా చేరడానికి తగిన వీలు కల్పించి, ఇక్కడ ఒక స్టేషను కూడా పెట్టించాడు. ఈ రైల్వేలైను రాకపూర్వం గుహలు చూడ్డానికొచ్చే యాత్రికులు కొండమార్గం గుండా, బండల మీదినుంచి, తుప్పల్లోంచి నడచి, ఈ ఎత్తుకిచేరి, ఇక్కణ్ణుంచి దేకురుకుంటూ, జారుకుంటూ, పడిపోతూ దిగేవాళ్ళు. మళ్ళా ఎక్కేటప్పుడు అంతకి అంతా బాధపడేవాళ్ళేమో కూడాను. ఇప్పుడు ఈ రైల్వేలైను నిర్మాణం పుణ్యమా అని, రైలుగట్టునుంచి గుహల వరకూ, మిట్టపల్లాలకీ పక్కని గ్రానైటురాయితో, సిమెంటుతో మెట్లు, వాటిమీద నడిచేవాళ్ళు పరధ్యానంగా ఉన్నప్పుడు తూలిపడిపోకుండా పక్కన స్టీలు రెయిలింగ్సు ఏర్పాటు చేశారు. ఈ రెయిలింగ్స్‌లో కొన్ని, ట్రాక్ నిర్మాణం కోసం వుపయోగించే పట్టాలు-ఇక్కడికి తీసుకొచ్చేలోగా వంగిపోయినవీ వాడారు. అవన్నీ నువ్వు కళ్ళారా చూశావు. మరొక్క విషయం డాడీ, ఆ గుహల్లోపల, రాతితోబాటు, బోలెడు ఖనిజ సంబంధమైన మట్టి వుంది. అది వాతావరణ ప్రభావానికి కరిగిపోయి, కారిపోడానికి ఆస్కారం వుండేటట్టిది. ఇన్ని శతాబ్దాల నుంచీ అలాగే కరిగీ, రాలీపోతోంది కూడాను. అయితే, నేల అలాంటికోత పడిపోకుండా సిమెంటుతో అడ్డుకట్టి, వాననీళ్ళు వాటంతటవే జారిపోడానికి వీలుగా తూములు కట్టారు. ఆ విధంగా అపురూపమైన ఈ పురాతత్త్వ సంపదని కాపాడారు మీ రైల్వేవారు. దానికి పురాతత్త్వశాఖ విద్యార్థినిగా నా అభినందనలు డాడీ."

ఒకసారి కళ్ళు మూసుకుని పాశ్చాత్య పద్ధతిలో వంగి "థ్యాంక్యు, మై చైల్డ్" అన్నాడు పవన్‌కుమార్ చౌధురి.

"నా అనుమానం ఏమిటీ అంటే ఆ ఇంజనీర్ రామదాసుగారెవరో, కేవలం రైల్వే ఇంజినీర్‌గా కాకుండా, పురాతత్త్వ ప్రాముఖ్యం గల ఈ గుహలను దేశీయ విదేశీయ యాత్రికులు సందర్శించడానికి వీలు కల్పించే సంస్కారిగా, యివన్నీ ఏర్పాటుచేసి, మన దేశమే స్వయంగా అమర్చవలసిన కనీస సౌకర్యాలు తానే ఒక ప్రతినిధి అయి సమకూర్చాడేమోననీ, అంచేత అతను చాలా గొప్పవాడనీనూ. అందువల్ల రైల్వేకి కొంత ఖర్చు తగిలించుండొచ్చు. కాని ఆ ఖర్చును భరించవలసిన బాధ్యత ఈ దేశానికి వుంది. దేశ ప్రభుత్వంలో ఒక శాఖ అయిన రైల్వేకి కూడా వుందేమో, అది నువ్వు తేల్చాలి డాడీ."

"ఆపు." కోపంతో వూగిపోయి అరిచాడు పవన్‌కుమార్ చౌధురి. అంతలోనే తాను మాట్లాడుతున్నది ఎవరితోనో గుర్తొచ్చినట్లు, "క్షమించు చిన్నారీ. నువ్వు చెప్పినదంతా నిజమే కావొచ్చు. అతను నిజంగా గొప్పపనే చేసుండొచ్చు. మంచి దేశభక్తుడే కావొచ్చు. కాని, జోతీ డాళింగ్, ఈ లోకంలో గాడిదపని గాడిదే చెయ్యాలి, కుక్కపని కుక్కే చేయాలి! అంచేత, మనం నిస్సహాయులం అమ్మా."

❖ ❖ ❖

మర్నాటి వుదయం ఈస్ట్‌పాయింట్ గెస్టుహౌస్‌లో జోతికి ఆరు గంటలకే తెల్లవారింది: టెలిఫోన్ పిలుపుతో, తండ్రిని సరిగ్గా ఏడు గంటలకి లేపింది. అతనికి అలవాటయిన విధంగా వెంటనే "టీ" ఇచ్చింది.

"గుడ్మార్నింగ్ డాడీ. టీ!"

"థ్యాంక్యు"

"నన్ను క్షమించు డాడీ. నీ బాధ్యతల్ని గుర్తించకుండా నిన్న : నీ పరిపాలనలో వేలుపెట్టబోయానేమో!"

"ఓ - అలాంటిదేం లేదు"

"సరే. రామదాసుని బందిఖానాకి పంపుతావో, ఆయన ఉద్యోగం ఊడపీకుతావో అది నీ యిష్టం. నాదొక ప్రాబ్లెం ఉంది, నువ్వు వినాలి."

"చెప్పు డాళింగ్. నువ్వు చెప్పింది నేనెప్పుడైనా విన్లేదు కనకా?"

"వింటావు కనకే చెప్తున్నాను - నాకొక గురువుగారు దొరికారు. ఆయన్ని పరిచయం చెయ్యనిస్తావా? - నిజానికి ఆయన్ని పరిచయం చెయ్యాలని ఆరునెలల కిందట నువ్వు వచ్చినప్పుడే అనుకున్నాను. కాని నీ క్యాంప్ తేదీకి ముందు రోజునే అతను ఉద్యోగం కోసం ఢిల్లీకి ఇంటర్వ్యూ కెళ్ళవలసి వచ్చింది."

"ఎవరతను? మీ ప్రొఫెసరా?"

"కాదు. నేను గురువుగారన్నానని ఆయనేదో పెద్ద వయసు వారని అనుకోకు. అతని పేరు బాలాజీ. నాకంటే మూడేళ్ళు ముందుగా ఆర్కియాలజీలో మాస్టర్ డిగ్రీ తీసుకొని, మొన్నీమధ్యే డాక్టరేట్ డిగ్రీ కూడా తీసుకుని ఖాళీగా వున్నారు. చాలా తెలివిగలవారు. (ఛార్మింగ్‌గా ఉంటారు కూడానూ!) యు మేకాల్ హిం ఎ బాయ్‌ఫ్రెండ్ ; కాని ఆ రకం హాట్ టైప్‌కాదు. నేనిక్కడ చేరింది మొదలు నాకు నోట్సులు, డైరెక్షన్లు యిస్తున్నాడు. ఈ అయిదారు జిల్లాల్లో పురాతత్త్వ శాస్త్ర దృష్ట్యా గొప్పవీ, ముఖ్యమైనవీ అయిన ప్రదేశాలన్నీ కూడా నాకు స్వయంగా సాయంవొచ్చి చూపించేరు. అతని వల్ల నేను పొందిన జ్ఞానం యింతా అని చెప్పడానికి లేదు. మేం తిరిగిన ప్రదేశాలు, అక్కడ సంస్కృతీ చూసి, ఈ దేశ సంస్కృతి తాలూకు కొన్ని ముఖ్య అధ్యాయాలు ఆయన పరిచయం కాకపోతే తెలుసుకోలేక

పోదునే అనిపిస్తుంది. ఇటు సింహాచలం, శాలిహుండం, శ్రీకూర్మం, ముఖలింగం నుంచి అటు వుండవల్లి, ఫిరంగిపురం, నాగార్జునకొండ వరకూ అలా చాలా వున్నాయి. అవన్నీ నాకు చూపించి ఎప్పటికప్పుడు నోట్స్ రాయించి, ఫోటోలు డెవలపింగూ ప్రింటింగూ చేయించి, ఈ చివరి పరీక్షలు రాయగానే ఒక పుస్తకం రాయడానికి తగినంత మేటర్ సమకూర్చిపెట్టారు బాలాజీ. నిజానికి నిన్న మనం చూసిన గుహలు ఆయనతోనే నేను తొలిసారిగా చూశాను. అదీ ఎప్పుడో కాదు; సరిగ్గా ఒక్క రోజు ముందు, అంటే మొన్న-శనివారం.....! అక్కడ నేను తీసిన ఫోటోలు నిన్నంతా కూర్చుని (పాపం ఆదివారం, ఎవర్నో ఆశ్రయించి) డెవలప్ చేయించి, ప్రింట్లు తీయించి, అవి నాకిద్దామని నిన్న సాయంకాలం హాస్టల్‌కెళ్లాడట. నేనిక్కడ నీతో వున్నానని తెలిసి, రాత్రి ఇక్కడికీ వొచ్చాడట. మనం ఇక్కడకు చేరేసరికి పదకొండైందిగా. అంచేత కలుసుకోలేక పోయాడు. పొద్దుటే ఫోన్‌చేసి చెప్పాడు. రమ్మన్నాను."

"ఓ. సర్లే. నీకతనంటే చాలా అభిమానంలా వుంది. రానీ, చూద్దాం. తప్పేముంది?"

"అతన్ని చూడ్డం కాదు డాడీ. అతనికి ఎక్కడేనా ఓ మంచి ఉద్యోగం చూస్తావని కదా ఇదంతా నీకు చెప్పడం?"

❖ ❖ ❖

రెండు చేతులూ జోడించి నమస్కారం చేసేడు బాలాజీ పవన్‌కుమార్ చౌధురికి. "గుడ్‌మాణింగ్ జోతీ. ఇవిగో ఫోటోలు, కాంటాక్ట్ ప్రింట్స్ మాత్రం."

"కూర్చోండి మిస్టర్ బాలాజీ..... ఆయనకి టీ ఇయ్యమ్మాజోతి" అన్నాడు పవన్‌కుమార్ చౌధురి.

"నో, థ్యాంక్స్ సర్, అదిసరే-జోతీ ఈయన మీ ఫాదరా?"

చిన్నగా నవ్వింది జోతి. "అవునూ" అని పాటలా వుందంది.

"ఏమిటి సందేహం?" నవ్వాడు చౌధురి.

"సారీసర్! నాతో పరిచయం అయినప్పట్నుంచి జోతి తన తండ్రిగారు కల్కటాలో ఏదో వ్యాపారం చేస్తారని చెబుతూంది" నవ్వాడు బాలాజీ. ఈ రైల్వే గెస్ట్‌హౌస్‌లో గదులు వ్యాపారస్తులకి యివ్వరని నా అనుమానం..... మీ పేరు చెప్పి మీరే సూట్‌లో వున్నారని అడిగితే మీ ఉద్యోగం హోదా చెప్పాడు వాచ్‌మేన్. చాలా ఆశ్చర్యపడ్డాను."

"యు వార్ రైట్. యఙ్మాన్" అని నవ్వి, మరీ ఎక్కువ నవ్వితే బాగుండదన్నట్టు. ఆ నవ్వు పట్టుకుని బాత్‌రూం వేపు వెళ్ళాడు పవన్‌కుమార్ చౌధురి.

"అలా ఎందుకు చెప్పావు జోతీ, ఐమ్ సారీ."

"సారీ అనవలసింది నేను బాలాజీ.... తను అంత పెద్ద అధికారి అని చెప్తే ఎన్నో చిక్కులున్నాయని డాడీయే అలా చెప్పమన్నారు - డాడీ యీ వూరికి ఏడాదికి రెండు మూడు సార్లు క్యాంప్స్‌కి వస్తారు - క్రితం సారి వచ్చినప్పుడే మీ గురించి చెప్పి. ఆయన

ఏమైనా ఇంప్రెస్ అయితే అపుడు మీకు చెబుదామనుకున్నాను. మీరా టైములో ఢిల్లీ వెళ్ళారు-ఇంకో తమాషా చెప్పనా? - మనం శనివారం వెళ్ళినచోటికే ఆ గుహల దగ్గరకే. నిన్న, నేను మా డాడీతో, మరికొందరు ఇంజినీర్స్‌తో వెళ్ళాను." కొంచెం చిన్నబుచ్చుకుని, అది కప్పిపుచ్చుకోడానికి ధోరణి మార్చింది జోతి.

బాలాజీ మొహం ముడిచాడు. " ఆ లైను, గుహలు, రెయిలింగ్స్, మెట్లు, వాటర్ అవుట్ లెట్స్ - అన్నీ ఇన్‌స్పెక్షన్ చేశారా మీ డాడీ?"

"డాడీ వూరికే ట్రాక్ చూసి చాలించుకున్నారు. నేనే ఆయన్ని విడిగా తీసుకెళ్ళి పురాతత్త్వ ప్రాముఖ్యమున్న ఆ స్థలాలన్నీ చూపించేను, అఫ్‌కోర్సు! ఆ విషయంలో డాడీకీ నాకూ అభిప్రాయ భేదం వొచ్చిందనుకో - నిన్నట్నించీ ఇవాళ తెల్లారేవరకూ నాకు డాడీ మీద కోపం వచ్చి మాట్లాడం మానేశాను. ఆయనకు ఆ అభిరుచి లేకపోతే నన్ను ఆర్కియాలజి చదవమనడం దేనికి?"

బాలాజీ కదేమీ పట్టలేదు. "సరే. అయితే - ఆ ఇంజినీర్ని ఏం చేస్తున్నారు!"

"- డిస్మిస్ చెయ్యొచ్చు. డాడీ మాత్రం ఏంచేస్తారు? వాతావరణం అంతా అతనికి ప్రతికూలంగా ఉంది పాపం. అదీకాక అభిరుచి వేరు-బాధ్యత వేరూ కదా."

"అలాగా" అన్నాడు బాలాజీ.

చౌధురి బాత్‌రూం లోంచి వచ్చాడు.

బాలాజీ నిలబడ్డాడు. మొహాన చిరునవ్వు ఉందా లేదా అన్నట్టు.

"అయాం సారీ సార్. ఈ ఫోటోలు జోతికి అర్జెంటుగా అందజేద్దామని మీ మకాంకి చొరవచేసి వొచ్చేశాను. అంతే. మీ పన్లకి అడ్డురావడం నా ఉద్దేశం కాదు. సెలవిప్పిస్తే వెళ్ళివస్తాను."

"అంత అర్జంటుగా వెళ్ళిపోవాలా? .... కూర్చోండి."

ఇష్టం లేకపోయినా కూర్చున్నాడు బాలాజీ. జోతి అప్పటికే తను చూడ్డం అయిపోయిన ఫోటోల దొంతర తండ్రికిచ్చింది. అతను వాటిని తిరగేస్తూ అన్నాడు. "అమ్మాయి చెప్పింది. ఆర్కియాలజీ మీద మీ అభిరుచి, అర్హత అన్నీనూ, అమ్మాయికి మీరు చేసిన సాయానికి థ్యాంక్స్. మీకేదైనా ఉద్యోగం చూసిపెట్టమని అమ్మాయి చెప్పింది. అదీ ఓ గంటకిందటే. దానిమీద అప్పుడే నేనొక మంచి నిర్ణయం తీసుకున్నాను.... మీకు జోతి చెప్పేవుంటుంది- నాకీ ప్రపంచంలో, జోతి తప్ప వేరే ఏ లౌకికమైన అనుబంధమూ లేదు! సో, జోతి చెప్పిందీ అంటే నేను చేసి తీరవలసిందే. బోధపడిందా?"

"అయాం సారీ సార్.... నాకు ఉద్యోగం యిప్పించగలగడం మీకెంతో సులభమని నాకూ తెలిసింది. కాని ఆ సహాయం మీనుంచి స్వీకరించలేను సారీ, క్షమించండి" అని మళ్ళీ లేచాడు బాలాజీ.

ఏదో శక్తి తనని లాగినట్టు జోతి కూడా లేచింది. అతను వెళ్ళిపోతాడేమో

ఆపాలన్నట్టుగా అతని చెయ్యి పట్టుకుంది. "ఏమిటి బాలాజీ. ఇంతలోనే ఏమొచ్చింది మీకు?.... డాడీతో అలాగేనా, మాట్లాడ్డం? డాడీ మాట ఇచ్చారంటే.... మీరసలు గర్వపడాలి, తెల్సా?" ఉద్వేగంతో అంది జోతి.

జోతి చెయ్యి విడిపించుకున్నాడు బాలాజీ. "ఆయన అధికారం, పలుకుబడి నాకు తెలియక కాదు జోతీ. నిన్ను బాధపెట్టాలనీ కాదు.... నువ్వింతాక అన్నావే బాధ్యత వేరూ, అభిరుచి వేరూ అని; ఆ మాటే చెబుతున్నాను" అన్నాడు.

నిర్ఘాంతపడి చూస్తున్న చౌధురివేపు తిరిగి అన్నాడు "మమ్మల్ని క్షమించండి సార్. మేం అట్టే బాధ్యతల్లేనివాళ్ళం. కుర్రాళ్ళం. మేం చదువుకున్నది కేవలం వొక్క విషయమే. దాంతోనే అప్పటిదాకా జీవించిన కాలం అంతా వెళ్ళబుచ్చడంవల్ల ఆ విషయం మీద అభిమానం, దురభిమానం కూడా ఏర్పడి వుండొచ్చు. మీ భావాలు అశేషమైన అనుభవాన్ని బట్టీ అనంతమైన బాధ్యతల్ని బట్టీ ఏర్పడినవి. అంచేత మీ ఆలోచనలూ, మా అభిప్రాయాలూ వొక్క త్రాసులో తూగకపోవచ్చు. వాటికి మధ్య వంతెనలేర్పడ్డానికీ వీలుకాకపోవచ్చు. కనుక, నేను మీ మెప్పూ, ప్రాపకం పొందడం సమంజసం కాదు సార్. గుడ్‌బై. నుంచున్నపళంగా నాకు ఉపకారం చేద్దామని నిర్ణయించుకున్నందుకు వందనాలు."

వెనక్కి తిరిగి చూడనైనా చూడకుండా వెళ్ళిపోయాడు బాలాజీ. దారం కట్టినట్టు జోతి అతని వెనకే నడిచింది. ఆ దారం మీద పువ్వులున్నాయి. చిక్కుముడులున్నాయి. అతని సత్ప్రవర్తన - నిరుద్యోగం - అర్హత - నిరుత్సాహం - ఉద్యోగాలకి పడే ప్రకటనలు - అప్లికేషన్‌లూ - వాటితో పంపే బ్యాంక్ డ్రాఫ్టులూ, పోస్టల్ ఆర్డర్లూ - ఇంటర్వ్యూలూ - వాటికోసం అయ్యే రైలు ఖర్చులూ, పాదర్లూ - తనకి అతనిమీద పెరిగిన గౌరవం - అతనెందుకో పడుతున్న ఈ కొత్త క్షోభ ఏమిటి, ఏమిటి, ఏమిటిది? ఎందుకిలా?

తెర వొత్తిగిల్లినప్పుడు స్టీలు గొట్టాం మీద కదలాడిన రింగుల చప్పుడికి తల వెనక్కి తిప్పి చూసేడు బాలాజీ. అతను వరండా చివర ఉన్నాడు. ఆ కళ్ళల్లో అప్పటికే ఎరుపూ చెమ్మా.

"అయిదేళ్ళ కిందట తొలిసారిగా వెళ్ళేను జోతీ, ఆ ప్రదేశానికి! ఆ దండకారణ్యా మార్గంలో పడుతూ, లేస్తూ ఒళ్ళు గీరుకుపోయినా, బట్టలు చిరిగిపోయినా, ఉత్సాహమే ఉత్కంఠే బలం చేసుకుని చేరానక్కడికి. ఓ పక్క రైల్వే లైన్ల నిర్మాణం జరుగుతోంది. దాంతోబాటే ఆ గుహల పరిరక్షణ, సంక్షేమం, సదుపాయం చూడ్డం జరుగుతోంది. ఉపయోగిస్తున్నదంతా రైల్వే వారిచ్చిన సామాగ్రే. కడ్తున్నది రైల్వే కాంట్రాక్టరే. అజమాయిషీ చేస్తున్నది రైల్వే ఇంజనీరే అని తెలిసి నాకు ఒక్కసారిగా జన్మంతా మరిచిపోలేని గౌరవం కలిగింది. అభినందిద్దామని అక్కడ సైట్ ఆఫీసులో వున్న ఇంజనీర్‌గార్ని కలిశాను. రామదాసుగారు నా ఆవేశం చూసి నవ్వేరు. అక్కడ అప్పుడు నేను విన్న సంభాషణ ద్వారా - ఆ పనులన్నీ రైల్వేశాఖవారు చేయించడం లేదనీ, రామదాసుగారే స్వయంగా

రిస్క్ తీసుకుని చేయిస్తున్నారనీ, కాంట్రాక్టర్ తనకు గిట్టుబాటు కాదంటాడన్న ఊహతో అక్కడి ట్రాక్ నిర్మాణానికి మామూలుగా అయ్యే ఖర్చు కన్నా రూపాయికి పావలా లెక్కన ఎక్కువ అవుతున్నట్టు రామదాసుగారు ఎస్టిమేట్లలో చూపించారనీ తెలిసింది. రైల్వేశాఖ మీద గౌరవం అలాగే వుండి, ఆ ఇంజనీర్ రామదాసుగారి మీద అభిమానం కలిగింది. వ్యక్తుల్లో ఉండే లోపాలే డిపార్ట్‌మెంట్లకి చెడ్డపేరు తెచ్చినట్టు; వ్యక్తుల్లో వుండే విలువలు డిపార్ట్‌మెంట్ల మీద గౌరవం పెంచవచ్చు కదా! నాటికి నేడు వారంరోజుల కిందట తెలిసింది; ఆనాడు రామదాసుగారు ఈ పన్లు చేయించి అందు మూలంగా రైల్వేకి తగిలించిన అదనపు ఖర్చు వల్ల ఆయన సస్పెన్షన్‌లో ఉన్నారని. ఎలా ఉన్నారు? చెబితే నమ్మరు! పద్దెనిమిదేళ్ళు ఇంజనీర్‌గా పనిచేసిన రామదాసుగారికి ఏ బ్యాంకులోను కనీసం పోస్టాఫీస్ సేవింగ్స్ బ్యాంకులోనైనా పట్టుమని పద్దెనిమిది రూపాయలు లేవు. సస్పెన్షన్ కాలంలో ప్రభుత్వం యిచ్చే అలవెన్స్‌తో కాలక్షేపం చేస్తున్నారు; ఆయనా, ఆవిడా, యిద్దరు పెళ్ళికెదిగిన కూతుళ్ళూనూ, స్వయంకృతాపరాధానికి పడిన శిక్ష (ఈ సస్పెన్షన్)ని ఆయన చిరునవ్వుతో స్వీకరించి, శాంతంగా ఇంటిపట్టున ఉండిపోయారట. అంటే, ఏ అధికార్లనీ - ఆశ్రయించ కుండా, కర్మణ్యే వాధికారస్తే మాఫలేషుకదాచన - అని అక్షరాలా వల్లిస్తూ జీవితం గడుపుతున్నారట.......

"ఆయన మనందరికంటే గొప్పవాడు కదా, జోతీ! నువ్వన్నది నిజమే. అభిరుచి వేరు, బాధ్యతలు వేరు.... బాధ్యతలు నిర్వహించడానికి పరిపూర్ణ మానవుడక్కర్లేదు - యాంత్రికుడూ చెయ్యగలడా పని. కాని అభిరుచి కాపాడుకోవాలంటే ప్రాథమికంగా మనిషై వుండాలి. అంచేత మీ నాన్నగారు తన బాధ్యతను ఎలాగ నిర్వహిస్తున్నారో, నేను నా అభిరుచిని రామదాసుగారిలాగే కాపాడుకుంటాను. ఆయనకా అధికారం వుంది. అలాగే నాకీ స్వతంత్రం కూడా వుందికదా...

"అంచేత నన్ను పోనీ జోతీ, నువ్వు బాధపడకు! గుడ్‌బై" అని చకచకా మెట్లుదిగి వెళ్ళిపోయాడు బాలాజీ.

నీరసంగా ద్వారం వరకు వెనకడుగులు వేసుకుంటూ నడిచి, ద్వారం తగలగానే ఆగిపోయింది జోతి. అక్కడ చేరబడి, ఇటువేపు మొహంపెట్టి 'డాడీ' అని ఆక్రందించింది. అటువేపు తిరిగి "బాలాజీ, డోంట్ గో" అని అరచింది.

తెర పక్కనే వున్న పవన్‌కుమార్ చౌదురి, కూతురు ఆ ద్వారం దగ్గిర కూలబడి పోతూవుంటే పట్టుకుని, నిలబెట్టి, అక్కున చేర్చుకుని, "డోంట్ వర్రీ మై డార్లింగ్ జోతీ, నువ్వే గెల్చావు. దామ్మా! ... ... రెండూ చేద్దాం... ఒప్పుకున్నానుగా. నీ బాయ్‌ఫ్రెండ్ ఆ రామదాసు కంటే కూడా ఉన్నతుడు!" అన్నాడు.

("జ్యోతి' మాసపత్రిక; దీపావళి 1982)